

БУЖОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ разом з ілюстр. додатком „Неділя“ вносять:
на цілий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . . „ 85 „
для заграниці 15 рублів або 24 франків.
Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі газет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч. 17.

ВИХОДИТЬ:

у вівторок, четвер, суботу і неділю.

Редакция і Адміністрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Перовича ч. 2), куда всі дописи адресувати належить. — Бюро редакції отворене щодня від 8. рано до 8. вечером

Політичні події

В вівторок, дня 22-го с. м. збирає ся рада державна на осінню сесию. Чим парламент буде займатися в тім часі, про се ще нема урядового оголошення, але добре поінформовані часописи подають досить імовірну програму праці в осінній сесії. Neue fr. Presse пише так: Дня 22-го с. м., отже на першій засіданню проголосить гр. Бадені програму нового кабінету, котру мав сформулювати др. Билиньский. Очевидно поставлять опозиційні партії внесення, щоби отворити над проголошеною програмою правительства дискусію, але то внесення буди напевно відкинене, бо поодинокі сторонництва схотять з осібно нарадитись і рршити своє становище власно після тої програми, отже наперед не можуть знати, як поводитись супротив нового кабінету. На сім мабуть закінчить ся перше пленарне засіданне, бо вже о 1-ій годині зполудня збирає ся палата панів, щоби дати міністерству нагоду представити ся і виголосити програму свою. Зараз по полагожденню сих формальностей ввійде гр. Бадені в переговори з провідниками поодиноких сторонництв, щоби уложити програму праці для сєї сесії парламенту. Правительство бажає такої програми: В першій лівій хоче залагодити бюджет на 1896 рік ще перед початком нового року. В тій цілі відбуде парламент з початку сесії мало пленарних засідань, щоби дати бюджетовій комісії часу для нарад над прелімінарем. По скінченню пригтовляючих нарад займе ся рада державна передискутованем і ухваленем бюджету. Окрім бюджету

має в осінній сесії залагодити ся звернена палатою панів устава о уряді для статистики праці. На всякий случай буде ще перед різдвом предложений також проєкт реформи виборчої гр. Баденіого. Потім наступлять різдвяні ферії і будуть радити краєві сойми, котрих задумують скликати на день 29. грудня с. р. На весні збере ся рада державна, щоби перепровадити дискусію над реформою виборчою, розправи над ординацією езекуційною і докінчити дискусію над реформою податковою. — Міністер фінансів др. Билиньский хоче де-що змінити в реформі податкій Пленера-Менгера, щоби спинену молодоческою і антисемітською обструкцією реформу допровадити до кінця. — В складі парламенту зайде мала зміна. Т. зв. клуб німецької ліберальної лівіці, по своїм голові званий також клубом Короніюого має по уступленню свого голови розв'язати ся, а натомісць завяже ся національний італіанський клуб, до котрого мали би вступити сім послів італіанських з Тиролю, шість з Побережя і один з Дальматії. Таке бажане висловило також політичне товариство Societa politica Istriana на своїх оногдашних загальних зборах.

Окрім президента міністрів гр. Баденіого, котрого працює в Галичині торжественно, так що й загранична праса се піднесла, зазнав — як наші читателі вже з телеграм знають — також міністер рільництва гр. Ледебур немалої овації. З'їзд німецьких рільників в Чехах вислав до міністра телеграму, в котрій годить ся вповні на звістну виголошену міністром дня 3. с. м. програму, в котрій міністер обіцяв боронити рільництво перед збіжевою спекуляцією. Той з'їзд рішив також аграрну програму, зво-

жену з 32 точок, з котрих найважнійші суть: організація рільництва в примусових рільничих товариствах, значне підвишене державних і краєвих субвенцій на рільничі цілі і меліораційні позички, реформа біржевого законодавства, щоби запобічи надужитям збіжевої спекуляції, знижене контингенту ґрунтового податку, конверсія гіпотечних довгів на довги з довголітною амортизацією без виповідження, охорона рільництва перед т. зв. картелями і рінгами. Се є програма далекосягаюча і в великій мірі придатна також для нашого питомого рільництва, котре все ще стоїть на найнижшій ступени.

Телеграми принесли радістну вість: виїмковий стан в Празі і околиці вже знесений! Дня 17-го с. м., перед виїздом архикнязя Кароля Людвика, оголосила праса урядова газета і наліплени на рогах улиць оголошення той важний факт. Стан виїмковий знесено, бо не заходить тепер жадна справедлива причина до дальшого задержаня єго — а треба тут також з признанем зазначити, що правительство взагалі підчас дволітного існуваня виїмкового стану з єго острих приписів робило умірований ужиток. Виїмковий стан долягав Чехам, а властиво Молодочехам більше під виглядом моральним як кара, бо викликали єго скрайні молодоческі фракції, котрі хотіли конкурувати з французькими ворохобниками, а котрих махінації заслоняли молодоческі органи. В нагороду за те мають сьогодні Молодочехи в тих омлядиністах і радикалах найбільших ворогів. Ученики вчать сьогодні розуму і „патріотизму“ своїх учителів. Нове министерство зачало свою діяльність політичну знесенем виїмкового стану в Празі і околиці і певно тим з'єднає собі

3) Дещо про польско-руські відносини.

Стаття д-ра Івана Франка.

(Конець).

А чого вимагають ті польські народні інтереси? То чей же легко зрозуміти, а ще легше відчутти.

Русини і нині ще, мимом доволітних старань, мимом праці кількох поколінь і кількох геніальних одиниць стоять перед фатальним питанням: бути або не бути. Гноблені в Росії, абсорбовані звільна але тривко російською суспільністю, не можуть і в Галичині розвивати ся так, як би потрібно. Припустім, що ті нечисленні одиниці рускі, котрі нині на своїх плечах двигають руский розвій народний, втомлені найрізнішими суперечностями, зложать оружжя і не найдуть наслідників, то що стане ся? Очевидна річ, що нарід буде мати до вибору: або потонути в морю московським або в польським. І як думає п. Романович, чи по тім, що чинили галицкі Поляки з Русинами від р. 1848 і ще давнійше, багато Русинів схоче відійти ся в Поляками? Думаю, що він сам не обманює себе занадто рожевими надіями в тім огляді. А коли так, чи-ж кожде ослаблене руского життя народного в Галичині і Україні не весть рівночасно зростом московства? І на оборот, чи кождий зріст руского руху народного так в Росії як і в Галичині, не зменьшає тим

самим шане московства на погубу Руси а з нею і Польщі?

І если Поляки так багато і так голосно говорять про свого „відвічного ворога“, то чи не повинні почувати ся до обовязку підпирати всіми силами сей елемент, котрий самим своїм існуванем, самим своїм природним зростом і розвитком робить величезну шкоду в силах того ворога? І припустивши, що в самих границях Росії не можуть сего чинити (хоч і там могли би в якійсь мірі), то чи в Галичині не повинно би відповідне ведення (не полагожене!) рускої справи становити інтегральний пункт програми всіх польських сторонництв, щиро народних, а особливо сторонництва, що називає себе демократичним?

П. Романович яко найвиспій вираз свого розуміння польско-руської політики в Галичині ставить „справедливість і признане народних прав“. Того замало. Русини справедливо можуть сказати п. Романовичеві і єго сторонникам: „справедливість найдемо в суді, а признане народних прав мавмо і в конституції Шмерлінга“. Перетолкована на практичну мову та засада дасть ся означити пословицею „моя хата з краю, я нічого не знаю“. Ні, Поляки, особливо демократи і патріоти польські, повинні здобути ся на щось більше! Їм повинна приєввічувати провідна зоря: *сотворити з сєї Галичини на ґрунті свободи і поступу пункт притягаючий для решти Руси-України, витворити або допомогти до втвореня ту такого живого огню, щоби промінь єго несли світло і оживляюче тепло аж ген за Дніпро, над Дон, над Ку-*

бан, де живуть мільйони Українців, котрі до нині не хотять вірити в то, що деє там за ріками, за горами суть рускі школи, рускі катедри на університетах, рускі організації народні і наукові. Тут сухою справедливою нічого не зискаете, бо ту не йде о ніякий злочин ані о ніякий спір цивільний. Теоретичне признане прав Руси з клявулею, що признаючий має право наперед рішати, чи хтось є честним Русином чи ні, тут не лиш нічого не допоможе, але ще нашкодить квасу і огірчення. Тут треба господарки на велику скалю з широким обдуманим пляном, з свѣтлою, дійсно патріотичною і ясною думкою провідною. Дипломатичні штучки в роді реформи єзуїтетко-василіанської або угоди Баденівської не доведуть до нічого, хіба до ослабленя (?) і без того слабих руских сил, до здеморалізованя і здиєкредитованя одиниць, котрі инакше могли би бути дуже користними для рускої суспільности. А результат буде один: ослаблене народного руху руского, а скріплене московства. Повтаряємо ще раз: справа руска єсть для Поляків такою важною, а спеціально в Галичині Поляки можуть тільки для неї зробити, що занедбане або викривлене єї може дуже німстити ся в будучині.

Але треба підняти ся понад бюрократичну ругину, понад пуеті і до нічого не обовязуючі фрази, треба не обмежати ся до відпорного становища, до „оборони польських інтересів“ при помочи гнобленя і деморалізованя Русинів загалом, але треба взяти ся до позитивної роботи з власної ініціативи і з тою про-

симпатії між уміркованими елементами молодеческими.

Натомісь розгоріла ся борба між двома славянськими братними народами в Славонії, між Сербами а Хорватами. Та борба о першєнство розіграла ся на добре підчас побуту цїсаря в Загребі; прийшло бо до поважних демонстрацій. Між Хорватами а Сербами існує довголітний антагонізм і при кожній нагоді зазначаєсь він майже прямим ворогованєм. Хорвати суть католиками і уживають латинської азбуки, а Сербі суть православними і пишуть кирилицею; перші раді би воскресити Велику Хорватию, а другі мріють о великосербській ідеї державній. Початок до демонстрацій з сего тижня дали Хорвати; они не могли стерпіти сербської трибарвної хоругви на сербській церкві і на будинку сербського банку, а Сербі очевидно обставали при своїм праві. Але товпа накидувала ся не лише на сербські хоругви, але й на угорекі, а навіть на емблеми угорської держави, отже демонстрації прибрали характер противмадярський. Вже в день приїзду цїсаря (в понеділок) жадали Хорвати галасливо, щоби в сербській церкві усеунути сербську хоругву, а коли Сербі на жаданє поліції того не хотіли зробити, поліція на власну руку зняла з вежі церкви сербську хоругву. На другий день появили ся на вежі дві хоругви: сербська і хорватська. Сербську хоругву приказав вивісити директор поліції, бо цїсар мав того дня прибути до православної церкви. Хорвати були в сербській хоругви невдоволені, але здержали ся від демонстрацій аж до приїзду цїсаря. В церкві повитав цїсаря патріарх Бранкович промовою, в котрій жалував ся на ті демонстрації і дякував цїсареві, що своїм прибутом до церкви привернув тяжко нарушену честь і гідність сербської церкви. Ледви цїсар вийшов з церкви, зачали Хорвати і Сербі грозити собі обопільно кулаками, а на дворі посипало ся каміне на церков і сусідні сербські доми. Треба було прикликати жандармерию, щоби ся промостила дорогу для цїсаря, котрий мав туди переїзджати. Але і на жандармів посипало ся каміне і треба було декого арештувати. Директор поліції заявив, що він не зможе вдержати порядку і тому знято під напором поліції сербську хоругву з церкви. Противмадярські демонстрації зачали ся тим, що син соймового посла, правник Володимир Франк здер з триюфальної брами угорську хоругву, а товпа носила єї в триюфі, але по-

ліція зробила гнєть порядок. Між тим Хорвати здирали на иньших місцях угорські хоругви, так що поліція зі страху перед ще більшими демонстраціями приказала ві всіх домів зняти угорські хоругви. Завершенєм демонстрацій було се, що студенти спалили угорську хоругву перед пам'ятником генерала Блячича, при чім не обійшло ся без демонстративної промови. В середу повтаряли ся демонстрації. Цїсар відіжджаючи, надіслав хорватському банови відручне письмо, в котрім дякує за торжественну гостину, а заразом як найострійше ганить уличні демонстрації против Сербів і Мадярів і називає їх „каригідними подіями“. При роздачі відзначень поминув цїсар директора поліції. Правда і се, що до розарєня умів причинило ся не мало зарядженє угорського президента міністрів Банфіого, котрий на кождім кроці давав відчувати, що цїсар приїхав до міста угорської провінції, а не самостійного королівства, а се довело Хорватів до страшного розарєня. Про арештованя студентів ми вже доносили.

В Німеччині викликав велике вражінє факт, що контрадмірал князь Генрик, брат цїсаря Вільгельма, взяв однорічну відпустку і виїхав до Англії. Праса німецька толкує се якимсь непорозумінєм між братами. Про причину того непорозуміння ріжно пишуть; одні кажуть, що йшло о реорганізацію маринарки, другі знов твердять, що йшло о значінє північного каналу підчас війни. Навіть членам родини не удало ся довести до порозуміння між братами. — Головно-ж займає ся німецька праса скандальними закидами против міністра Бетіхера. З справи Гаммерштайна вийшли скандали против Штекера, а потім против Бетіхера, а навіть орган кн. Бісмарка, Hamburger Nachrichten, виступив против него, закидуючи єму невдячність і — подарунок в 1886 р. Тої річі вхопили ся радо часописи, котрим багато залежить на тім, щоби на кождім кроці — чи справедливо чи ні, в се они не входять — накидувати ся на мужів стану. Отже урядовий Reichsanzeiger простує єї закиди в сей спосіб: Тесть Бетіхера, п. Берг, директор банку в Штральзунд, знаходив ся в 1886. р. в грошевих клопотах, а банкири позичили єму без вагана 350.000 марок, надіючись тим з'єднати для своїх спекуляцій зятя п. Берга, міністра Бетіхера. Коли сей о тім довідав ся, зложив свій портфель в руки цїсаря Вільгельма I. до розпорядимости і оповів все по правді. Цїсар по-

бачив, що міністер в нічїм не винен і маючи повне довірє до него, дарував єму 350.000 марок, щоби покрити довг свого тестя. Про єю пригоду ніхто не знав, окрім двірєких кругів і князя Бісмарка. Тепер же визискує кн. Бісмарк той факт до того, щоби повалити ненавистного єму Бетіхера, бо не може єму простити, що не пішов разом з ним в пенсію...

Італіянські торжества в 25-літню річницю занятя Риму італіянськими військами проминули, а папа видав до кардинала Рамполі письмо, в котрім жалує ся, що при тих торжествах аранжери не пошанували навіть єго сивої голови, а він мусїв бути свідком апотеози італіянської революції і рабунку, якого доконано на апостольській столиці. Через ті торжества став конфлікт між державою а папою тривким. Але всі вірні повинні вдержати в борбі з зухвалим ворогом імени Христового. — Про війну Італіянців з африканськими повстанцями доносять телеграми, що генерал Баратієрі поступає помімо природних перешкод наперед. Сего тижня прийшло до битви, в котрій повстанців побито на голову, так що они мусіли спасати ся утечею. Абисинський негус Менелік обіцяв повстанцям поміч, отже тепер буде старанєм Італіянців, не допустити до сполученя ворожих війск.

Румунське коаліційне міністерство Катаржі подало ся в димісію, а король прирвав єї. Димісія не наступила в наслідок непорозуміння між поодинокими міністрами, але тому, що деякі між ними не були цілком певні піддержаня дотеперішних правительствених партій. Передовсім дав до того товчок міністер рільництва Карп, а за ним пішли міністер фінансів Джермані і міністер справедливости Маргілом. Позаяк на компроміє між консерватистами а т. зв. жунімістами в посліднім часі нападає Карп бажав, щоби міністерство по успішнім полагожденю своїх найважніших задач уступило добровільно. Міністерство зажадало від короля розв'язаня парламенту, бо надіяло ся при нових виборах переперти більше своїх прихильників. Але король на те не згодив ся, отже міністерство подало ся в димісію, а король єї привівав. Вже зложено нове ліберальне міністерство, а на чолі єго стоїть Стурдза. Сей свого часу був найгорячішим приятелем тридержавного союзу, але потім нараз став найбільшим прихильником звітної ліги, котра піддержувала розрухи і демонстрації семигородських Волохів. Та ліга тепер підупала

відною думкою, що сильна і поступова Русь, чроча підпору у Поляків, буде природним їм союзником. А коли Поляки розуміють і щиро народною політикою допоможуть галицким Русинам зрости в силу, то можуть бути певні, що Русини в своїм власнім інтересі народнім будуть підтримати Поляків в їм амальогічнїм змагань, а заразом можуть бути певні, що сильний і здоровий дуб скоро скине з себе ті брудкі нарости і гриби, котрі живуть на дереві хоровитім і порохнавіючим.

Як би мала виглядати така польська програма в рускій справі, не моя річ казати. Що найбільше можу ту зазначити мої особисті погляди, котрими поводжу ся у моїй власній діяльності літератекій і публіцистичній.

Яко хлоп в роду і симпатій, яко радикал-поступовець з думок, маю се рішуче пересвідченє, що нам, так Русинам як і Полякам, народам позбавленим самостійного життя державного, роздертим поміж кілька державних організмів і терплячим в декотрих з них, кромі загального гнєту економічно-суспільного, нерозлучного в нинішнім устроєм суспільнім, ще й неволю політичну, а що більше, нараженім в ріжних сторін на брутальні замахи експліраційні, нема иньшої дороги ратунку, як підносити цілі маси народні до горожанської і народної свідомости, до участя в цивілізаційнім житю, отже до борби о непередавні ніколи людські, політичні і народні права. Наука, талант, масток, становище, впливи не повинні на мою думку бути привілеями, вільняючими від праці для сеї цілі, але противно вкладають на дотичні особи більше обовязків, котрі треба сповнити, бо инакше одвічателність

їх перед народом і цілою єго будучиною велика. Бачучи перед собою ту ціль, не диво, що не можу згодити ся на дороги, котрі ведуть або в противну сторону, або навіть в ту саму, але манівцями, крутими дорогами замієць простої дороги. Отже не можу писати ся на жадну форму т. зв. консерватизму, котрий, перетолкований на мову з'явищ конкретних, єсть у нас панованєм одної нечисленної упривілейованої верстви, а систематичним гнобленєм, кривдженєм або в найлучшїм разі водженєм на пояску і держанєм в стані дитиньства тих мас народних, котрих найповніше освідомленє і зробленє їм горожанами уважаю за найліпшу, за одиноку гваранцію будучини і Руси і Польщі.

З тої самої причини не вистарчає мені також демократизм і лібералізм, котрий відкінця XVIII віку зміг величнї теоритичні гасла „свободи, рівности і братерства“ заповнити змістом повним суперечностей спроневерень, бруду, самолюбства і фалшу, і котрий також у нас в Галичині представляє ся, як рослина розбуяла в листє а навіть богата в цвїти, але позбавлена зовсім оводів. Не вистарчає мені сей демократизм головно в причини дивного єго нахилу до уступок основних, до безнастанного покиданя простої дороги в практиці при мнїмій тривкості доктрин, в причини єго охоти влазити в рамки тихої праці бюрової і скромних ідеалів бюрократичних, в причини загальної тісноти єго горизонтів суспільних, котрі роблять єго просто бєзсильним і несамостійним в конкуренції з переважуючим у нас шляхотским консерватизмом. Авже протє жалем і обуренєм переймає мене вид га-

лицких „демократів“, що отверго залицяють ся до тих, котрих після своїх засад уважають своїми противниками, а натомісь для догодженя тим самим противникам, що не годять ся, або навіть зневажають і обчорвюють сей слабий ще, перші кроки ступаючий селянський і робітничий рух, польський і руский рух людвий, котрий я зі свого становища при всіх єго недостаках, при всїй єго бєзсильности і спорадичности уважаю найбільшим цивілізаційним набутком, найкрасшим народним здобутком, яким історія Польщі і Руси в остатних двацятьох літах може повелачити ся.

Що ріжні т. зв. умірєнні програми не найдуть в мені прихильника, того не поребую довго мотивувати. Єсьм прихильником умірєности, але тільки в средствах, у способах роботи і говорєня, але ніколи в самїй річі, там де умірєнність означає двозначність і непевність цілий, вкорочуване ідеалів, або що гірше, де оно просто маскує недостачу еталних засад або запалу для справи, узнаної справедливою і святаю. І если я задля слабости людської мав би согрішити, то волїв би согрішити надміром запалу, недостачею умірєности в словах або ділах, ніж тою мнїмою мудростию умірєности, котра не єсть ні зимна ні горяча, а о котрій вже Христос сказав: „Тому що ти не був ані зимний ані горячий, то уста мої виплюють тебе.“

цлеом і треба надіяти ся, що Стурдза як ірзидент міністрів поверне до свого давного пересвідчення, бо лиш так можна собі витолювати, що король Кароль, знаний прихильник тридержавного союзу, повірив ему керму правительства.

Франція тепер ликує. Ми свого часу писали про невідрадне положенє французских війск на Мадагаскарі, як вояки гинули задля легкодушности міністерства війни. Генерал Дішезн відважив ся на очайдушний крок: з малим відділом здорових ще вояків пішов против повстанців. Ся експедиция увінчала ся успіхом: ворогобників побито, головне місто Тананаріво занято. Королева піддала ся, а Франція лише розширить свій протекторат, а єї мужа і заразом першого міністра видавить з краю. Для Французів з сеї удачі велика втіха, бо початки походу були дуже некористні і ваносило ся на кризу міністерства. Але помимо всего не дасть ся то, що стало ся, направити; богато тисячів молодих сил страчено задля конкуренції між міністерством війни а командою маринарки. Закиди будуть певно піднесені в парламенті, що небавом збере ся на наради, але положенє міністерства тепер вже богато легше, бо може вказати на успіх. Загал французкий був в сій справі тим більше роздравнений, бо уважав, що Говас (нарід на Мадагаскарі), підюджений Англіяцями, отже ішло, як думали, о виступ против давного суперника. Правда, тепер приходиться черга на Францію, вихиснувати як слід завойований край, котрий сам богато більший, ніж ціла Франція. Головну задачу буде становити колонізація Мадагаскару, але тут ставляють ся дві важні перепони: по перше бракує людей до колонізації, бо ніхто до того не охочий, тим більше, що клімат там зовсім не здоровий для Европейців, а по друге панує на Мадагаскарі протестантизм. Попередна королева запровадила протестантизм, щоби відперти успішніше поступаючих наперед католицких Французів. Тепер вернула Франція на те саме становиско, на яким стояла в половині минушого столітя, она стала державою з великою силою колоніальною. Тим настала для неї нова ера і повстали через те нові зносини, котрі певно відібують ся також на дальших політичних відносинах. — В сім поході виказало ся ясно, що Франція потребує коньче колоніальної армії, бо французей війська не можуть знести нездорового для них клімату. Референт військового бюджету Каваняк предложить парламентови такий проєкт. Після того виносила би армія 94.000 вояків, між ними 27.000 не-Европейців, натомість зменшено-б армію в Тунісі і Альджірі, так що в бюджеті вийшла би надвишка о 4 і пів мільонів франків.

Перехід болгарского князя Бориса все ще не дає супокою прасі, хоч вже навіть стало зовсім не інтересно сідити поодинокі фази того торгу о особу маленького князя. Єго батько і матір не можуть погодити ся, бо княгиня яко вірна католичка хотіла би єї сина мати католиком. Але тепер напірає російська праса, щоби закінчити вже раз сей негідний торг о віроісповіданє — в користь православія... Заразом запевняє російська праса, що тим зближила би ся Болгарія до Росії, але зовсім не забезпечено би на дальше повіставанє кобурґської династії на болгарским троні. Щоби як можна піддобрити ся Росії, звертає ся Болгарія до французко-російского союзу, а президент міністрів Стоілов мав навіть публичну промову в тім напрямі.

В Норвегії закінчила ся по три чвертих року міністерска криза. Король Оскар старав ся три рази вложити нове міністерство, але все без успіху. Нове міністерство є коаліційне і вложене з членів всіх парламентарних партій; президентом міністрів став Гагеруп.

Вірменські розрухи прийняли грізний характер. Не лиш в Царгороді, але також в Трапезунті і на провінції прийшло до кровавих ворогобнів. Вірмени повтікали до церков і лише енергічному поступованю поодиноких амбасадорів удало ся нарід втихомирити. Що-

оби раз на завсїгди запобічи таким демонстраціям, зажадали амбасадори від султана заведеня предложених в маю с. р. реформ. Довго ще султан вагав ся, але амбасадори загрозили ему ультиматум, отже під тим напором заявив султан, як доносять телеграми, готовість завести не лише для Вірменів, але в цілій Туреччині далекосяглі реформи.

Дрібні вісти.

Чернівці, дня 19. жовтня 1895. р.

Час відновити передплату! З днем 1. (13.) жовтня почав ся четвертий квартал, а декотрі передплатники залягають ще з передплатою за минувший квартал. Просимо наших впов. передплатників о відновленє передплати і вирівнанє залегло-стий. — Адміністрация „Буковини“.

Товариство „Союз“ в Чернівцях на своїх загальних зборах дня 13. жовтня с. р. іменувало професора Михайла Грушевского зі Львова своїм почетом членом.

Нова читальня „Просьвіти“, з черги вже 207-ма, завязуєсь в селі Скнилові, повіту львівского, заходами тамошного пароха о. Йосифа Фоліса при участі честних громадян.

У п. д-ра Раймунда Кайндля оглядали ми сими днями закуплені на порученє ц. к. природничо-історичного музею у Відні вироби гуцульскі. Вироби ті походять знад горішної Сучави і Черемошу, особливо з Жабя. Передо сім бачимо між ними цілий стрій Гуцулів і Гуцулок; різнобарвно вишивані сердаци, короткі гарно гафтовані китари (кожухи), золотом і сріблом (неправдивим) ткані жіночі пояси і запаски, жіночий плащ т. зв. гугля — все те звертає на себе велику увагу. Відтак впадають в очи гуцульскі кашелюхи з богатыми прикрасами (стяжками, перами і т. п.), дальше з великим і трудом і знанем зладжені тайстри, троякі палиці і топірці, гарна різьблена люлька, протяжка і т. п. На куделі (куживці) находимо не меньше, як 12 преріжних орнаментацийних взірців, виконаних незвичайно докладно і старанно, так що їх перевиснають що-до краси хйба топірці і палиці з взірцями, зладженими при помочи вкладаних мідяних дротів. Др. Р. Кайндль закупив ще й приряди ткацькі, мотовило, самотоку і прекрасний великий гуцульскій варстат. Особливо інтересні суть штучні гуцульскі дерев'яні засуви від дверей; др. Кайндль казав і після взірців зладити пять таких різнородних засувів. До того має він подати ще працю про будову домів гуцульских і урядженє їх. Ми мали нагоду бачити у д-ра Кайндля богато фотографій, зібраних ним сего літа для сеї праці, як взагалі відділ фотографій з гуцульского житя у д-ра Кайндля незвичайно богатий. Також бачили ми у него спорий збір писанок зібраних в околицях над Путилівкою і Черемошем; одну писанку з рисунками риб уважає др. Кайндль дуже замітною. Взагалі цілий сей збір збогатить значно згаданий музей у Відні і подасть чужинцям нагоду пізнати наші замітні вироби домашні, за що д-рови Р. Кайндлеви належить ся від нас всяке признанє.

Немиле відкрите в Чернівцях. В Чернівцях повстало велике негодованє так на міську раду як також на товариство для електричного освітлення, фірму Шукерт і Спілка. Причина до негодованя ось яка: Міска рада зробила з тою фірмою контракт, в котрім є мова о достарченю електричної струї, але нема услівя, що лише згадана фірма має монополє на достарчуванє прирядів і їх інсталяцію. Опісля предложила та фірма міській раді т. зв. мінімальну тарифу оплати за даване світла, а між тими параграфами поміщено також уступ, котрим фірмі Шукерт і Сп. дає ся виключне право перепроваджуваня інсталяції у приватних осіб. Отже сей додатковий уступ незгідний з головним контрактом. Тепер же

фірма Шукерт і Сп. повідомила всіх властителів реальностей, що они не сьміють нігде инде купувати дротів та лампи, та що взагалі інсталяцію має право перепроваджувати лише та фірма, а жадна иньша. Надто числить згадана фірма всі доставленя і річи вдос дорожше, як пр. віденські фірми. Є то очевидно надужите, яким послуґує ся фірма Шукерт на підставі витуманеного услівя. Одурене всіх черновецких мешканців звертає ся отже тепер против референта, котрий в міській раді здавав справу з того додаткового проєкту. Властителі реальностей хочуть зарядити збір, щоби поробити опісля відповідні кроки. Цілу справу можна лпше в сей спосіб залагодити в користь мешканців, що правительство не уділило-б тій фірмі концесії. Се доси ще не наступило, отже всі змаганя звернуть ся в ту сторону і справа повинна користно скінчити ся для властителів реальностей.

Гарні інформації. Сегоднішні Buk. Nachrichten пишуть в статі „Politische Revue“, що між „знаним проводирем радикальної партії др. Іваном Франком а Русином-народовцем (!) Романовичем вивязала ся полемика.“ Ну, ми справді дивуємо ся, чому то Німці мають більше понятя про Азию і Африку, як про близьку Галичину!! І так хочуть німецькі газети інформувати своїх читачів. І сьмішно і сумно.

Др. Йосиф Олеськів, провідавши відносини краєві в Канаді, зайхав був 25. вересня с. р. до Шамокин, щоби пізнати жите-бує Русинів в Сполучених Державах. По кількадевній гостині в Шамокинах і Мт. Кармелю вернув знов до Канади, щоби полагодити справу еміґрації з тамошним міністерством. В перших днях місяця жовтня виїжджає др. Олеськів з поворотом до Європи. — Таку вість подає американська „Свобода“.

Вінчанє д-ра Теодора Соневицкого, лікаря в Жабю, з панною Єленою Яросевичівною відбуде ся дня 31. жовтня в Товмачику коло Коломиї.

Інтересна проява виборча серед руского селянства. Лучилось мені — читаємо в *Правді* — случайно дістати відпис листу одного селянина з Скалатщини, писаного до москвофільского комітету. Сю копію подаю вам тому, позаяк з неї виевните ся, які то моральні основи шпирять так звані „іправдиві“ рускі газети. Відпис письма сего подаю дословно без зміни правописи: „Світлий Всенародний Комітетъ виборчий во Львові! Маю честь завідомити сямъ, же въ окрузі виборчомъ Скалаті желають кілька громадъ мене нижше підписаного вибрати на посла до Союму. Прошу, отже Світлий всенародный Комитетъ піддержати мою кандидатуру — а то потому же въ Скалатщині еще ніколи руский посоль не былъ избранъ — въ Скалатщині ест 184 виборцевъ од голосованя на посла — треба мати запевненыхъ хоть по крайной мѣрѣ 100 голосовъ, чи би не можна тихъ 100 виборцевъ для мене скаптовати въ той спосібъ — на коли уже будуть вибрані по селах виборці, що би послали 2, 3, чоловікѣвъ аби имъ представи мене яко кандидуючого на посла, а притѣмъ обіщати за кождей голосъ даный на мене 5 злр. — лутше такому виборцеви взяти 5 ринскихъ — як покушати трошка колбаси или драгель — тай випити штаканъ водки або пива или що тамъ другое — коли оддасть голосъ на обшарныкалях! Я есьмъ вѣдь много лѣтъ членомъ Честного Общества М. Качковского — членомъ Ради громадской и школьной, и касиеромъ, мой вуйко былъ священникомъ, а я теперь роль ныкомъ тай читаю правдивый руский газеты. Поздорюваю Васъ всѣхъ и желаю успѣха благополучного.“ Многонадійний сей кандидат „благополучно“ перепаив.

Про ученого Пастера розповідають таку пригоду на доказ его розсіяности. Коли Пастер гостив у свого зятя подали по обіді овочі. Всі гості без вибору брали черешні і їли, лише Пастер кожду черешню вкладав у воду, мив єї і аж потому з'їдав. При тім держав він зятеви довгий виклад про бакцилі, які находять ся тисячами на черешнях. Говорив, говорив, аж вінци висохло ему горло, отже — взяв шклянку, в котрій втопив тілько бакцилів, і випив воду одним душком.

ТЕЛЕГРАМИ „БУКОВИНИ“.

Берлін, 19. жовтня. Посол до ради державної Горн засуджений на десять місяців в'язниці за образу маєстату. Єго зараз арештовано.

Царгород, 19. жовтня. Султан приймав сьогодні російського консула Нелідова на приватній аудієнції.

Каїро, 19. жовтня. Лодь з 60 особами спіткнула ся з парохомом; 50 осіб потонуло.

Штрасбург, 19. жовтня. Вчора місто було гарно ілюміноване. Коли цісарска пара вийшла на балькон, публика зробила їй овацію.

Ціни збіжя і других продуктів.

Дня 19. жовтня 1895.

	Львів.	Чернівці:
Пшениця . . .	від 7.— до 7.35	від 6.80 до 6.90
Жито	6.— „ 6.45	5.90 „ 6.—
Ячмінь	5.25 „ 5.75	5.50 „ 6.—
Овес	5.— „ 5.30	4.70 „ 4.80
Ріпак	8.50 „ 8.80	8.25 „ 8.50
Горох	6.— „ 9.—	5.25 „ 6.—
Вика	5.80 „ 6.20	— „ —
Льнянка	— „ —	— „ —
Біб	— „ —	— „ —
Бобик	5.— „ 5.25	4.75 „ 5.—
Гречка	— „ —	— „ —
Конюшина черв.	45.— „ 48.—	— „ —
Конюшина біла	45.— „ 55.—	43.— „ 50.—
Конюш. шведск.	35.— „ 40.—	— „ —
Кмни	— „ —	— „ —
Апшж	— „ —	— „ —
Кукуруза . . .	6.— „ 6.25	5.60 „ 5.70
Хміль 55.— до 70.— злр.	за ківло у Львові,	сковита за 10.000 літрів 14.25—14.75.

НОВІ КНИЖКИ.

Твори Степана Руданського. Том I. Пісні. Приказки. Прислів'я. Байки. Бібліографічний показчик. Заголовки „Сьбівомовок“. Видане М. Комара. Коштом видавця. — У Львові 1895. 16° 192 стор. Ціна 40 кр. (в портретом автора).

Кобзар Тараса Шевченка. Вибір поезій для народу. Частина друга. — (Книжка тов. „Просьвіта“ у Львові чч. 184—185) мал. 8° 136 стор. Ціна 20 кр.

Василь Чайченко. Байки. — Накладом редакції „Зорі“ у Львові, мал. 8° 68 стор. — Ціна 30 кр.

Останні романи Г. Сінкевича. Два відчиті М. Грушівського, читані в львівськ. „Клубі Русинів“. Видане Василя Лукіча. Накладом ред. „Зорі“. 16°. 50 стор.

Повістки і ескізи з українського життя — А. Кримського, появили ся у Львові з друку. 8° Стор. I—IV+1—322.

Видає і за редакцію відповідає Осип Маковей.

Жите і Слово буде в слідуєчім 1896 р. виходити в такім самім обемі і на таких умовах, як і досі. Від нового року перестане однак містити сирі матеріали, натомісь розширений буде відділ белетристики оригінальної і перекладної, а побіч більшого числа праць історичних і історично-літературних обіцає редакция звернути особливу увагу на відділ критики.

ТОВАРИСТВО „ПРОСЬВІТА“

при зближаючих ся іспитах в школах народних подає до відомости Сьвіта. Рад Шкільних, Впов. сьвященників, катихитів, учителів і родичів, що книжки накладу товариства, призволені кр. Радою шкільною на премії для учеників, *красно оправлені з позолоченими берегами*, можна купити в канцелярії товариства при улиці Вірменській ч. 2 по слідуєчій ціні:

Роскази про сили природи 20 кр. Оповідани о житю сьв. Бориса і Гліба 20 кр. Повістки для дітей 27 кр. Сестра 15 кр. Байки 22 кр. Істория Руси ч. I. 25 кр. Істория Руси ч. II. 23 кр. Лен і коноплі 24 кр. Рогата худоба 45 кр. Про живошлоті і лєси 20 кр. Венямин Франклін 16 кр. На досьвітках 22 кр. Серед ледового моря 25 кр. Жите сьв. великомученика і лікаря Панталеймона 20 кр. Дрібна птиця господарска, а великі гроші 20 кр. Відкрите Америка 22 кр. Звірата шкідні і пожиточні 42 кр. Перекопшеле 18 кр. Кирил і Методий 22 кр. Молитвенник народний (в звичайній оправі) 20 кр.

в лухій оправі:

а) хребет полотняний і золочений хрест з переду 25 кр. б) ціла оправа полотняна, береги золочені і золочений хрест з переду 35 кр. — Молитвенник народний великий по ціні 90 кр., 1-10, 1-30, 1-60 і 1-80 зр.

Всякі замовленя висилають ся скоро і точно.

„ДНІСТЕР“

товариство взаїмних обезпечень у Львові, улица Валова ч. 11,

засноване на підставі концесії ц. к. міністерства справ внутрішних з дня 9. грудня 1891 р. ч. 22751, розпочало свою діяльність дня 15. н. ст. вересня 1892 р.

„Дністер“, опертий на засаді взаїмности своїх членів, обезпечає всяке майно движиме і недвижиме против шкід огневих під найприступнійшими услівями і почислює можливо найнижші премії.

Всякі шкоди ліквідують ся і виплачують ся сейчас по пожарі.

Зголошеня о уділене агенції в місцевостях, де нема агентів „Дністра“, приймають ся.

ЛІТЕРАТУРНЕ ТОВАРИСТВО

„РУСКА БЕСІДА“

в Чернівцях,

улиця Петровича число 2,

має на складі:

„Ілюстровану бібліотеку“

для молодіжи, міщан і селян, редаговану Омеляном Поповичем

року 1886, 1887, 1888, 1889, 1890, 1891, 1892, 1893, 1894, по 1 зр. 20 кр. за рочник, а всі 9 разом за 9 зр.

— З пересилкою поштовою 9 зр. 30 кр. —

ВИЙШОВ

МОЛИТВЕННИК

виданий „Просьвітою“

в народній мові, великий, обіймаючий 640 сторін друку, найновійший зі всіх таких Молитвенників.

Молитвенник сей містить в собі: I.) Молитви щоденні ранні і вечірні. II.) З Богослуженя церковного, іменно: а) з Вечерні, б) з Повечерниці малої, в) з Повечерниці великої, г) з Утрені, д) Літургія сьв. Іоана Золотоустого, е) Молитви з часі сьв. Літургії. III.) Тайни покаяня і пресьв. Евхаристії. IV.) Молитви для різного віку, стану і в різних потребах. V.) Молитви в часі великого посту. VI.) Молитви на празники а) Господські, б) Богородичні, в) Сьвятих. VII.) Молитви сполучені з відпустами, VIII.) Акафіст до а) Ісуса Христа, б) Пресьв. Богородиці в) сьв. Отця Николая, IX.) Молебен до пресьв. Богородиці. X.) Тропарі, кондаки, богородичні і прокимени а) недільні, б) щоденні, в) на празники Господські, Богородичні і Сьвятих, г) на деякі потреби. XI.) Коляди і інші пісні церковні. XII.) Місяцослов цілого року.

Сей молитвенник дістати можна в канцелярії товариства „Просьвіта“ і в книгарні Ставропігійській і перепл. заведеною Мих. Спожарского по таких цінах:

- 1) Молитвенник брошурований — зр. 70 кр.
- 2) оправлений на-пів в полотно з одвітними відтисками — „ 90 „
- 3) оправлений ціло в полотно з золоченнями і відтисками 1 „ 10 „
- 4) оправлений як під 3) з додатком золочених берегів 1 „ 30 „
- 5) оправлений на-пів в шкіру з золоченнями і відтисками 1 „ 10 „
- 6) оправлений ціло в шкіру з золоченнями і відтисками 1 „ 60 „
- 7) оправлений як під 6) з додатком золотих берегів 1 „ 80 „

Замовляючі поодинокі Молитвенники звольють прислати на оплату пошти 20 кр.

Альбум заслужених Русинів.

Ціна 70 кр.

В Дрібній бібліотеці, видаваній у Львові Костем Паєльковским, вийшли досі сі книжочки (разом чисел 13):

Байки Евгена Гребінки (10 кр.)

Маярі, оповідане Всеволода Гаршина (10 кр.)

Пролісок, поезії Павла Граба (20 кр.)

З чужого поля. Переклади Павла Граба (20 кр.)

Що то є господарність — Герінга (переклад В. Герасимовича) 20 кр.

Поезії Осипа Маковей (20 кр.)

Оферма, оповідане его-ж (10 кр.)

Твори Івана Сурика, переклад з російського (10 кр.)

Українські писаня Митра Оленьковича (10 кр.)

Писаня Василя Кулика (10 кр.)

Черноча республика на Афоні — Василя Щурата (10 кр.)

Нарід в неволі (то що було друковане і в Неділі) — 10 кр.

Микола Палкин Льва Толстого, оповідане 10 кр.)

ПРАВДА

ВІСТНИК

політики, науки і письменства, виходить двічі в місяць по ціні на рік 4 зр., на пів року 2 зр., на чверть року 1 зр.

У Львові, улица Академічна, ч. 8.

З друкарні Г. Чопца.

